

Korkeakoulujen visiotyö ja ammattikorkeakoulut

Tapio Varmola

ETL:n seminaari 11.4.2017

Ammattikorkeakoulujen tulevaisuus: historiaa

- Ammattikorkeakoulut ovat merkittävä osa Suomen korkeakoulukenttää. Ne ovat:
- Hyvä vaihtoehto opiskelijalle (BA-taso), joka haluaa käytännönläheisen tutkinnon korkeakoulussa
- Hyvä vaihtoehto, jos haluaa täydentää työelämässä opintojaan MA-tasoisiksi
- Hyvä yhteistyökumppani TKI-toiminnassa yrityksille ja yhteisöille
- Edistyneet kansainvälistymisessä hyvälle tasolle

Ammattikorkeakoulujen tulevaisuus: historiaa

- Ammattikorkeakoulut ovat osakeyhtiöitä. Niiden päätöksenteko on suhteellisen nopeaa.
- Ammattikorkeakoulujen rahoitus siirtyi valtiolle vuonna 2014. Niiden perusrahoitus on ollut laskeva vuodesta 2012 lähtien
- Ammattikorkeakoulujen tunnettuudessa on parantamisen varaa. Erityisesti MA-tason koulutus ja TKI-toiminta ansaitsisi tulla paremmin esille

Ammattikorkeakoulujen tulevaisuus: näkymiä

- Julkisen talouden näkymä on Suomessa hyvin haasteellinen ja korkeakoulutuksen rahoituspohja niiden perusrahoituksen osalta ei kasva (vaan voi edelleen heiketä)
- Tämän johdosta tarvitaan nykyistä pitkäjänteisempää ja linjakkaampaa korkeakoulupolitiikkaa
- Korkeakoulupolitiikassa on uskottu suuruuden ekonomiaan, tämä pätee ennen muuta silloin kun tavoitellaan tutkimuksessa huipputasoa
- Ammattikorkeakoulujen osalta suuruus ei aina näytä johtavan tuloksellisuuteen: myös pienet ja keskisuuret ammattikorkeakoulut voivat menestyä hyvin.

Dual system in the Finnish HE

	Universities of Applied Sciences	Universities
Degrees	Bachelor (1990s) Master (2000s)	Bachelor Master Doctor
Research	Development phase (1990s) Applied research (2000s) Innovation activities 2014 –	Basic and applied research
Ownership/ Financing	State, municipalities (1990s) State 2015 –	State
Focus	Working life oriented Supporting regional development	Academic International

Ammattikorkeakoulujen tulevaisuus: mitä maailmalla tapahtuu

- Globalisaation (etenemisen) tulevaisuus
- EU:n tulevaisuus
- Digitalisaatio
- Suomen kilpailukyky
- Koulutuksen ja tutkimuksen arvostus Suomessa: kansalaiset, talouden eliitti, politiikan eliitti
- Ollaanko siirtymässä tutkinnoista osaamiseen?

Ammattikorkeakoulujen tulevaisuus: tulevaisuuden korkeakoulurakenne/ vaihtoehtoja

- Ammattikorkeakoulut ja yliopistot itsenäisinä ("equal but different")
- Osa ammattikorkeakouluista liittyy yliopistokonserniin (ja/tai yliopistojen osaksi), osa ei
- Kansainväliset tutkimusyliopistot – muut yliopistot ja vahvat alueelliset ammattikorkeakoulut – "erityisammattikorkeakoulut"
- Eurooppalainen korkeakoulumalli vs. Yhdysvaltain malli
- Yhtenäistytävä lainsäädäntö vai nykyinen erillinen lainsäädäntö
- Rahoituksellinen autonomia
- Korkeakoulujen ohjaus: korkeakoulujen sisäinen hallinto, "omistajuus" jne.
- Alueellisesti erilaistuva korkeakoulurakenne, tämän mahdollistava lainsäädäntö

Mitä pitäisi uskaltaa ajatella uusiksi

- Korkeakoulujen valintajärjestelmä kokonaisuudessaan (avoin hakeutuminen korkeakouluihin vuonna 2021-2022, numerus clausus ajattelun purkaminen)
- Korkeakoulututkintojen laajuus niin ammattikorkeakouluissa kuin yliopistoissa, digitaalisuuden hyväksikäyttö, painotus osaamiseen
- Korkeatasoisen tutkijakoulutuksen keskittäminen alakohtaisesti muutamaan yliopistoon
- Tutkijakoulutuksessa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö
- Monialaisten kampusten vahvistaminen, TKI-infran hyväksikäyttö, valtion tutkimuslaitosten yhteydet korkeakouluihin
- Innovaatioiden edistämisen vahvistaminen keskiöön
- Korkeakoulujen rahoitusmalli, vaikuttavuus keskiöön (vrt. OECD:n arviointi)
- Korkeakoulujen sisäisen hallinnon arviointi?
- Maakuntauudistuksen vaikutus (saattaa olla merkittävä)

Visiotyön näkymistä

- Työskentely on alkanut bottom-up henkisesti
- Aikataulu on erittäin tiukka
- Verkkokyselyn rakenneosio on merkittävän yliopistopainotteinen: seitsemästä vaihtoehdosta pääosa yliopistojen rakenteisiin liittyviä. Ammattikorkeakoulujen vaihtoehdot ovat "(maassa on) kattava ja profiloitunut korkeakouluverkosto" ja "duaalimalli on purettu"
- Rakenneosion väittämät "korkeakoulujen määrä on radikaalisti vähentynyt" ja "korkeakoulujen tutkimus on keskitetty muutamaaan (3-5) kasvukeskukseen" kertovat, että visiotyö nähdään nykyisen rakennepolitiikan jatkeena

Mistä vaikutteita

- Pohjoismaat
- Samankokoiset edistyneet maat Euroopassa
- Yhdysvallat, Kanada
- Aasian maat (vrt. Pisa) (Japani, Kiina, Etelä-Korea)